అప్పాజోస్యుల - విష్ణుభొట్ల ఫౌండేషన్ (యుఎస్‌ఏ), ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వారపత్రిక నిర్వహించిన కథల పోటీలో 'కథాప్రభ'కు ఎంపికైన కథ

యజ్ఞం

అనామకుడు

నేను ఉద్యోగం చేస్తాననగానే మా ఆయన సరేననడం నాకెంతో సంతోషాన్ని కలిగించింది.

నా ఉద్యోగ ప్రయత్నంలో ఆయన నాకు సహకరిస్తూంటే, నేను పొంగిపోయాను.

భార్యకి ఉద్యోగం చేసుకునే స్వేచ్ఛ ఉందని గుర్తించిన ఆయన్ని భర్తగా పొందినందుకు నేను గర్వపడ్డాను. నా మొదటి నెల జీతం అందుకున్న రోజున ఆనందం పట్టలేక, ఆ జీతాన్ని అలాగే తీసుకు వెళ్లి ఆయన చేతుల్లో పెట్టేసినపుడు -"మైత్రీయీ, ఇది నీ సంపాదన. నీ ఖర్చుల కోసం వాడుకో. నీకు నచ్చిన చీరలూ, నగలూ కొనుక్కో. రేపే నీ పేరన బేంక్ అకౌంట్ తెరచి, అందులో ఈడబ్బు వేసేద్దాం" - అని అన్న ఆయన్ని దైవంగా ఆరాధించడం మొదలెట్టాను.

నేను ఆఫీసుకి వెళ్తున్న కొత్తలో ఆయన నాకు ఇంటి పనుల్లో కొంత సాయం చేస్తాననేవారు.

"మీకెందుకు శ్రమ ? ఈ పనులు నాకు కొత్త కావూ, కష్టమూ కావు" అని ఆయన్ని ఆ పనుల నుండి తప్పించేసి, నేనే చేసుకుంటోంటే చాలా నొచ్చుకున్నట్లు- " ఉద్యోగం చేస్తూ బాగా శ్రమ పడుతున్నావు మైత్రేయీ' ' అని అన్నారాయన.

"చెయ్యగలిగినన్నాళ్ల చేస్తాను. చెయ్యలేని రోజున మానేస్తాను" అన్న నా సమాధానానికి బదులుగా "నువ్వు ఉద్యోగం మానెయ్యద్దు మైత్రేయీ.బాగా చదువుకున్నావు. చదివిన చదువు వృథా అయిపోతుందని బాధ పడాల్సి వస్తుందని ఉద్యోగం చెయ్య'

' -అని చెప్పిన ఆయన మాటలు నాకు పన్నీటి జల్లుల్లా, అమృతపు చినుకుల్లా అనిపించాయి.

ఇరవై నాలుగేళ్ల నన్ను పెంచి పెద్ద చేసిన అమ్మానాన్నలకు దూరంగా వచ్చేస్తున్నప్పుడు నాకు

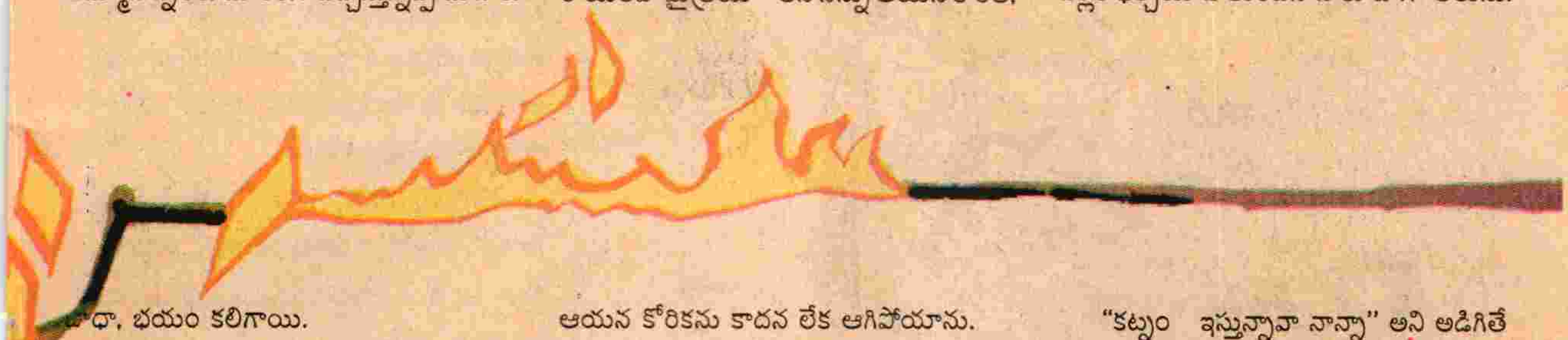

బాధా, భయం కలిగాయి.

ఇంకో నగరంలోనో, దేశంలోనో మంచి ఉద్యోగం సంపాందించుకున్న పిల్లాడు తల్లి తండ్రులని వదలి వెళ్లడానికి ఎలా ఫీలవుతాడో నాకు తెలియదు. ఆడపిల్లగా పుట్టిన నాకు అది తెలిసే అవకాశంలేదు.

పెళ్లయి, పుట్టింటినుండి వెళ్లిపోతున్న అమ్మాయి మాత్రం చాలా మథనపడుతుందని, నేను ప్రత్యక్షంగా అనుభవించి తెలుసుకున్నాను. తన వాళ్లను వదిలి, ఇంకొకరితో జీవితం గడపడానికి వెళ్లడం అంత సులభంకాదు.

ఆడది అలా చేస్తుండకపోతే, ఇన్ని తరాలుగా సమాజం ఇలా నడిచి ఉండేదికాదు.

నేను ఆడదాన్ని. పుట్టినింటిని వదిలి భర్త ఇంటికి వచ్చిన దాన్ని. భర్త ఇంటిలోనే ఉండాల్సినదాన్ని. ఆయనకు వంశోద్ధారకుల్ని అందించవలసిన దాన్ని.

ఈసంగతులన్నీ నాకు తెలుసు. ఈ జ్ఞానాన్ని నా చుట్టూ ఉన్న సమాజం, నాకు ఇన్నేళ్లూ అనుక్షణం నేర్పుతూనే ఉంది. ఈ భావాలను నాకు నాలో భాగంగా చేసేసుకున్నాను. అలాంటి నాకు అన్ని విధాలా సహకరించే భర్త దొరకడం నా అదృష్టం అనుకున్నాను.

పెళ్లయిన కొన్నాళ్లకు "అమ్మానాన్నలని చూడాలని ఉది. వెళ్లి వద్దామా?" అని నేనడిగితే - "నువ్వెళ్లిరా" అని నన్ను పంపించారు. పంపిస్తూ " అమ్మానాన్నల్ని చూసిన ఆనందంలో నన్ను మరిచిపోక, తొందంగా రా " అని ఆయన అన్నందుకు, అమ్మ ఇంకో రెండు రోజులు ఉండమని బలవంత పెట్టినా, ఆయనకు భోజనం కుదరదని చెప్పి, వచ్చేశాను.

ఆ తర్వాత కొన్నాళ్లకు అమ్మ నన్ను చూడాలనుందని ఉత్తరం రాసింది.

"అమ్మ రమ్మంటోంది - వెళ్లనా ? "అని ఆయన్ని అడిగాను.

"మొన్ననేగా వెళ్లావు " అని అన్నారాయన.

'అమ్మా నాన్నలకి ఎవరున్నారు, నేనుతప్ప' అన్నాను. " ఇంకో నెలాగి సంక్రాంతికి వస్తానని రాయలేవా మైత్రేయీ" అని నన్ను ఆయన కోరితే, ఆయన కోరికను కాదన లేక ఆగిపోయాను.

సంక్రాంతికి వారం రోజుల ముందు, నన్ను తీసుకురమ్మని అమ్మ ఆయనకి నాన్న చేత ఉత్తరం రాయించింది.

"వెళ్తావా?" అని అడిగారాయన.

"మీరు రారా?" అని అడిగానునేను.

"నేను వస్తే అల్లుడి మర్యాదలు చెయ్యాలని శ్రమపడి పోతారు వాళ్లు. మావగారు రిటైరైపోయారు. ఆయనకి వచ్చే పెన్షన్ డబ్బుతో కాలం గడిపేస్తున్నారువాళ్లు. నేను రావడం వాళ్లకి ఇబ్బంది."

"అయిన వాళ్లు వస్తే ఎవ్వరూ ఇబ్బంది అనుకోరు."

"నువ్వలా చిన్నబుచ్చుకోకు మైత్రేయీ. వాళ్లకి డబ్బు ఇబ్బంది ఉన్న మాట నిజం. అంతేగాక అక్కడకి వచ్చి ఉండడం నాకూ కష్టమే. అక్కడ ఇల్లు ఇరుకు. సదుపాయాలు సరిగ్గా ఉండవు. నీకైతే, మీ అమ్మా నాన్నల దగ్గరకి వెళ్లడం కాబట్టి బానే ఉంటుంది."

" మీ ఇష్టం" అని నేనొక్కదాన్నీ ఊరెళ్లాను.

ఆయన అమ్మా నాన్నల ఆర్థిక పరిస్థితి గురించి మాట్లాడే వరకు, నేను ఎక్కువగా ఆలోచించలేదు. ఉద్యోగం కూడా నేను డబ్బు కోసం చెయ్యడం మొదలెట్టలేదు.

ఉద్యోగం చెయ్యకుండా ఇళ్లకి అంకితమై పోతున్న స్త్రీలు, తమ చుట్టూ వున్న ప్రపంచాన్ని పూర్తిగా అవగాహన చేసుకునే అవకాశాన్ని కోల్పోతున్నారని అనిపించడం వల్లా -

అమ్మా, అమ్మమ్మా తరాల స్త్రీలు చదువు, ఉద్యోగం లేక ఇంట్లోనూ, బయటా తమ కంటూ ఓ స్థిరమైన ఉనికిని సంపాదించుకోలేకపోయారని ఆలోచించడంవల్లా- నేను ఉద్యోగంలో చేరాను.

అమ్మ ఉద్యోగం చెయ్యలేదు. నాన్న జీతం నెల సరి ఖర్చులకు సరిపోయుంటుంది. నన్ను చదివించడం వాళ్లకు తలకు మించిన భారం అయ్యుంటుంది. ఒక్కకూతురినే అవడం వల్ల, ఆ భారాన్ని మోసి ఉంటారువాళ్లు.

నాన్నకి వచ్చిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ డబ్బు నా పెళ్లికి ఖర్చయి పోతుందని నాకు బాగా తెలుసు.

"కట్నం ఇస్తున్నావా నాన్నా" అని అడిగితే "ఎవరికోసం తల్లీ కట్నం ఇస్తున్నది -నీ సుఖం కోసం కాదూ? ఇస్తున్నది ఎవరికో కాదుగా, నిన్ను జీవితాంతం చూసుకోబోయే నీ భర్తకేగా" అని నన్ను మాట్లాడనీకుండా చేసేసి, తన ప్రావిడెంట్ ఫండ్‌లో చాలా భాగం కట్నంగా ఇచ్చేశారు నాన్న.

ఆ డబ్బులో చాలా భాగం మగపెళ్లివారి పెళ్లి ఖర్చులకైపోతే, మిగిలిన కొంత, మా ఇద్దరి పేరునా బేంక్‌లో ఉంది.

వస్తున్న పెన్షన్ డబ్బు చాలకనేమో కొందరు పిల్లలకు ట్యూషన్లు చెప్తున్నారు నాన్న. డబ్బు కోసం అమ్మానాన్నా అవస్థ పడుతున్నారని, వాళ్లు చెప్పకపోయినా అర్థమైంది నాకు.

ఇంటికి తిరిగి వచ్చాక అదే మాట అన్నాను ఆయనతో. "వాళ్లు నిరాడంబర జీవులు మైత్రేయీ. వాళ్లకి కోరికలు లేవు. డబ్బు మీద అనవసరమైన యావ లేదు. వాళ్ల జీవితం అలా హాయిగా గడిపెయ్య నియ్యి" అని, ఆ విషయం గురించే నేను మళ్లీ మాట్లాడకుండా చేసేశారాయన .

అయినా ఆ ఆలోచన నన్ను వదలలేదు.

నేను ఉద్యోగం చెయ్యడం మొదలు పెట్టినప్పట్నుంచీ, నా సంపాదనలో కొంత డబ్బుని అమ్మానాన్నలకి పంపించాలన్న కోరిక కలగ సాగింది నాలో.

ఆయన నెల నెలా వాళ్లమ్మానాన్నలకి కొంత డబ్బు పంపుతారు. నేను నా జీతంలోంచి కొంత డబ్బును మా అమ్మానాన్నలకు పంపిద్దామకున్నాను. ఆ విషయం ఆయనతో ఎలా ప్రస్తావించాలో తెలియలేదు. అసలెందుకు ప్రస్తావించాలన్న ప్రశ్న ఒక పక్క వున్నా,ఆయనతో చెప్పకుండా డబ్బు పంపించలేక పోయాను.

ఆయనకి చెప్పకుండా పంపిస్తే, ఏం అంటారో, అనుకుంటారోనని నాకు భయం. చెప్తే వద్దంటారేమోనని కూడా భయం. అంత వరకూ ఆయన ఏ విషయంలోనూ నన్నేమీ

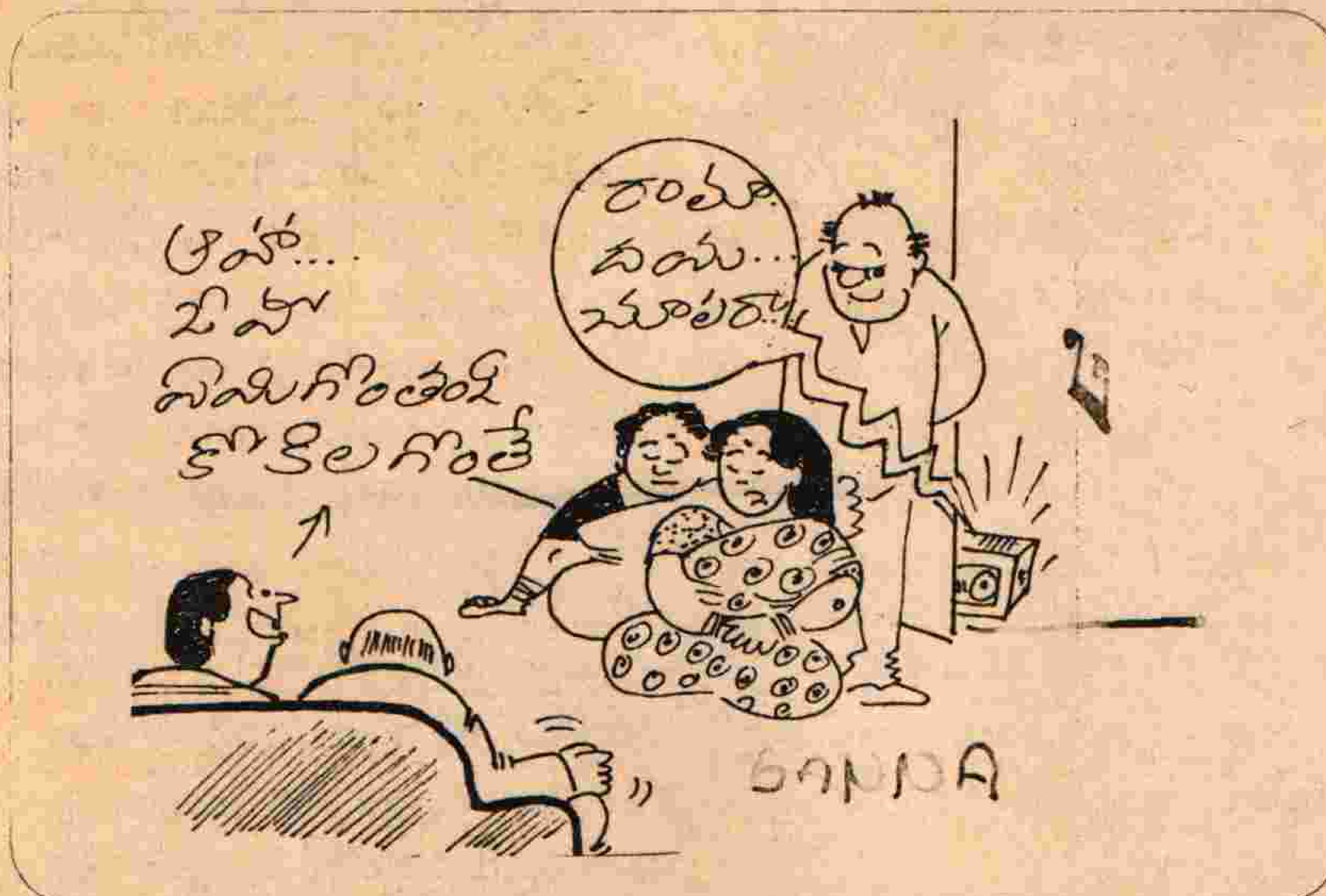

అనలేదు. అనేందుకు అవకాశం ఇవ్వలేదు. ఈ విషయంలో ఏమంటారో తెలియదు. ఉద్యోగం చేస్తున్నది నేను, నేను సంపాదిస్తున్నానన్న మాటే కానీ, నాడబ్బు మీద నాకేమీ అధికారం కలగలేదు. ఆయన ఆ అధికారాన్ని ఇచ్చినట్లు నిరూపించారు కానీ, నాకు ఆ అధికారం దక్కలేదు. అధికారం ఒకరు ఇస్తే వచ్చేది కాదు. అది ఎవరికి వారు పుచ్చుకోవాల్సిందేనని తెలిసి కూడా నేను ఆ అధికారాన్ని పొందలేక పోయాను.

అంతేకాదు. మొదట్లో ఆయన ఇంటి పనుల్లో సాయం చేస్తానన్నా వద్దన్న నేను, తర్వాత ఎప్పుడైనా ఏదైనా అవసరానికి, ఆయన సాయం కోరితే ఆయన విసుక్కుంటూ ఆ సాయం చేసేవారు. ఆయన విసుక్కుంటారని తెలిసి కూడా నేనూ అడగడం మానేశాను.

నా ఉద్యోగం వల్ల నాకు నా సంపాదనని ఇష్టం వచ్చినట్లు ఖర్చు పెట్టడం కుదర లేదుకానీ, ఇంటా బయటా పని పెరిగింది.

నా తోటి ఉద్యోగినులతోమాట్లాడు తున్నప్పుడు వాళ్లు కూడా నేను పడుతున్న కష్టం పడుతున్నట్లు తెలిసింది.

ఆ సమయంలోనే ఆయన చెల్లెలి పెళ్లి కోసం అప్పు చెయ్యాల్సి వచ్చింది. ఆ అప్పు తీర్చడానికి నెలనెలా కొంత డబ్బు నా జీతంలోది అవసరమైంది.

"ఏం చేస్తాం మైత్రేయీ. నన్ను కని పెంచి పెద్ద చేసిన వాళ్ల ఋణం నేను తీర్చుకోవద్దూ? వాళ్లకి మాత్రం సాయం చేసేవాళ్లెవరున్నారు నేను తప్ప? కొన్నాళ్లు కష్టపడితే ఈ అప్పు తీరపోతుంది. అప్పుడు నీజీతం అంతా బేంక్‌లో వేద్దాం. అయినా అందులోంచి నువ్వేం ఖర్చు చెయ్యడం లేదుగా. ఎపుడో మన పిల్లల చదువుల కోసమో, పెళ్లిళ్ల కోసమో, కట్టుకుంటే, ఇల్లు కట్టుకోవడం కోసమేగా మనం ఆ డబ్బునిఉపయోగించేది" అని అన్నారాయన.

ఆ డబ్బు అవసరం మా అమ్మానాన్నలకి కూడా ఉందన్నది ఆయన దృష్టిలోనే లేదు. ఆ మాటే ఆయనతో చెప్దామనుకున్నాను. నేను నెలనెలా కొంత సొమ్ము అమ్మానాన్నలకి పంపిస్తానని అందామనుకున్నాను. "నేను మాళ్లకి పంపిస్తున్నాను కాబట్టి నువ్వూ మీవాళ్లకి పంపిస్తానంటున్నావు" అని అంటారనిపించింది. అదీ కాక ఆయన తన చెల్లెలి పెళ్లి కి చేసిన అప్పు భారాన్ని మోస్తున్న సమయంలోనే మరి కొంత భారాన్ని ఆయన నెత్తిన పెట్టడం బావుండదని పించింది. అందుకే అప్పుడు ఏమీ అనలేదు.

అప్పుడే కాదు. ఆ తరువాత ఎప్పుడూ కూడా నేను నాడబ్బుని నావాళ్ల కోసం ఖర్చు పెట్టడం గురించి మాట్లాడలేకపోయాను. అసలది నాడబ్బుగా మిగలలేదు. మా ఇద్దరిదీ అయి పోయింది. అలా అయ్యాక అది ఇంటి ఖర్చుల్లో కలిసి పోయింది. ఆయన అమ్మానాన్నల అవసరాల కి, చెల్లెలి అవసరాలకి వెళ్లిపోయింది.

అమ్మానాన్నలని చూడడానికి వెళ్లిన ప్రతీసారీ, తిరిగి వెళ్లగానే ఆయనతో పోట్లాడి అయినా వాళ్లకి కొంత డబ్బు పంపించాలనుకునేదాన్ని. తిరిగి వచ్చాక ఆ విషయం ప్రస్తావించగలిగేదాన్ని కాదు.

కొన్నాళ్లకి డబ్బు ఇవ్వలేక పోతున్నందుకు కాదు, ఇస్తానని ఆయనకి చెప్పలేక పోతున్నందుకు బాధ కలిగేది. ఎందుకు చెప్పలేకపోతున్నానో. చెప్పలేక పోతున్నందుకు నన్ను నేను తిట్టుకు నేదాన్ని. ఎన్నో సార్లు ఏం చెప్పాలో ఎలా చెప్పాలో నని మనస్సులో చెప్పుకు చూసుకునే దాన్ని.

అలా చెప్పలేకపోవడానికి కారణం ఆలోచించాను. నాస్నేహితురాళ్ల కొందరితో దీని గురించి ముచ్చటించాను. అందులో కొందరు ఉద్యోగం చేస్తున్న వాళ్లు, కొందరు చెయ్యని వాళ్లు అందరూ నా పరిస్థితిలోనే వున్నారు. ఎవ్వరికీ ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం లేదు.

ఉద్యోగం చేస్తున్న వాళ్లకి, చెయ్యని వాళ్లకీ కూరలో, ఇంటికి కావల్సిన సరకులో కొనడానికి స్వేచ్ఛ ఉంది. ఒక పెద్ద ఖర్చు చెయ్యడానికి - అదీ ఆ ఖర్చు తన కుటుంబ సభ్యుల కోసం అయినప్పుడు-నాస్నేహితురాళ్లలో ఒక్కరు కూడా స్వయంగా నిర్ణయం తీసుకోలేక పోతున్నారు. వాళ్ల భర్తలు తమ సొంత సంపాదనని కాక తమ భార్యల సంపాదననైనా వాళ్లకి చెప్పకుండా ఖర్చు చెయ్యడానికి వెనుకాడ్డంలేదు.

ఈ పరిస్థితి కష్టంగా అనిపించిందినాకు. ఉద్యోగం చేస్తే స్త్రీలే ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం వస్తుందనీ, అందులోంచి భర్తతో సమానమైన హోదా వస్తుందని నేను చదివింది నిజం కాదేమోననిపించింది.

నేను ఆరునెలల గర్భవతిగా ఉన్నప్పుడు, పురుడు ఈ ఊళ్లోనే పోసుకుంటానని అన్నపుడు-

"అదేంటి మైత్రేయీ అలా అంటావు ? నువ్వు ఒక్కదానివే ఏం చేసుకుంటావు ? అత్తగారు నీకు కావల్సింది చేసిపెడతారు. హాయిగా మీ ఊరెళ్లి పురుడు పోసుకో. తొలికానుపుకి నువ్వు పుట్టింటికి రాకపోతే మీఅమ్మగారు మాత్రం ఊరు కుంటారా?" అని నన్ను లాలించి పుట్టింటికి పంపేశారు.

పెళ్లయిన కొత్తలో ఇలాంటి మాటలు అర్థం కాక, ఆనందించేదాన్ని. కొన్నాళ్ల వివాహజీవితం తర్వాత, భర్తలు ఏ సమయాల్లో భార్యలతో ఏం మాట్లాడుతారో అర్థం చేసుకున్నాక ఇలాంటి లాలింపు మాటల గూఢార్థం బోధపడింది.

కానుపు ఖర్చులతోనూ, శ్రమతోనూ కూడుకున్న పని, అది అమ్మానాన్నల దగ్గర అయిపోతే పుట్టిన పిల్లనో, పిల్లాడినో తెచ్చుకుని హాయిగా ఆడుకోవచ్చు ఆయన.

అమ్మ దగ్గరకి వెళ్లడం వారి కిష్టం లేని పని కాదు. ఇలా వెళ్లడం నాకిష్టం లేదు.

పైకి ఏమీ అనకుండా పుట్టింటికి బయలుదేరాను. నేనేమీ అనకపోవడం వల్లనే, ఆయనకి నన్నేమీ అనాల్సిన అవసరం రాలేదు.నేను భార్యగా నాపాత్రను పోషిస్తున్నంత కాలం ఆయన మంచి మనిషిగా ఉండగలిగారు.

పురుడయ్యాక, మూడు నెలల పిల్లనీ, నన్నూ తీసుకువెళ్లడానికి వచ్చారు ఆయన. ఆయనతో చెప్పి అమ్మానాన్నల్ని తీసుకు వెళ్దామనుకున్నాను నేను. నలుగురం కూర్చుని ఉండగా- నేను ఒక్కదాన్ని చేసుకోలేను అమ్మా -కొన్నాళ్ళు నువ్వు వచ్చి సాయం చెయ్యాలి అని అన్నాను.

వెంటనే ఆయన 'మనకోసం కాకపోయినా, మనవరాలి కోసం అయినా వస్తారావిడ, మావగారే కొన్నాళ్లు ఒంటరిగా ఇక్కడ ఇబ్బంది పడాలి' అని అన్నారు.

"ఈ వయస్సులో నేను శ్రమ పడే బదులు, మీరే అ(శ్రమేదో పడండి" అని నాన్న అనలేదు.

'నాన్నని కూడా తీసుకువెళ్దాం' అని నేనూ అనలేదు. ఆయన ఏదన్నా అంటే కాదనడం నాకు చేతకాదు. అలా అనడానికి నాకు భయం. ఆభయం స్వరూపం నాకు అర్థం కాదు. అదెం దుకో తెలియదు.

ఆడదిగా పుట్టినందుకు నాఅభిప్రాయాలు నాభర్త దగ్గర చెప్పడానికి నేను జంకాల్సివస్తోంది. గట్టిగా న అభిప్రాయాన్ని చెప్పగలననే ధైర్యం లేదు నాలో. ఈ పిరికి మందుని నాకు నాచుట్టూ ఉన్న సమాజం చిన్నప్పటి నుండి పోస్తూనే ఉంది. ఆ మందు ప్రభావాన్ని నాచదువూ, నాఉద్యోగం, నాసంపదనా, నాతెలివితెటలూ, నాఅందం ఏవీ పోగొట్టలేక పోయాయి.

పిల్లతో తిరిగి వచ్చిన నాకు అమ్మ ఉన్న న్నాళ్లు హాయిగా గడిచిపోయింది. ఆవిడ వెళ్లాక ఉద్యోగానికి వెళ్లి రావడం, ఇంటిపనులు చేసుకోవడం, పిల్లని చూసుకోడం- కష్టమైపోయాయి. పిల్లకి అప్పుడప్పుడు ఆరోగ్యం బావుండక పోవడం, పనిమనిషి చాలాసార్లు మానేస్తుండడం, ఆఫీసులో తోటి ఉద్యోగినుల సమస్యలని తక్కిన ఉద్యోగులు అర్థం చేసుకో లేకపోవడం ఇవన్నీ నాకష్టాన్ని ఇంకా పెంచాయి. ఆయనకి తోచినప్పుడు ఆయన కొంత సాయం చేసేవారు. ఆ చేయడంలో నీకు సాయం చేస్తున్నాను సుమా అన్న ధోరణి బాగా కనిపించేది.

మీనాన్నగారు ఎప్పుడైనా మీ అమ్మగారికి ఇలా సాయం చేసి ఉంటారా? అని అడిగేవారు.

మాఅమ్మ ఉద్యోగం చెయ్యలేదు. ఆవిడ సంపాదన ఆయన ఖర్చు చెయ్యలేదు. ఆవిడకి ఇంటి చాకిరీ ఒక్కటే. నాకు ఆఫీసులోనూ, ఇంటిలోనూ చాకిరీ అని అందామనుకుని మానేసేదాన్ని.

ఆయన్ని ఏదన్నా అంటే, ఆయనా నన్నేదో అంటారు. మాటా మాటా పెరిగితే సుఖశాంతులు ఉండవు. శాంతి లేని కాపురం కన్న కొంత శ్రమ పడడమే నయం. కాస్త ఓర్పుతో సహించగలిగితే రోజులు వెళ్లి పోతాయి.

ఇలాంటి వేదాంతం కర్మ భూమిలో పుట్టిన అందరికీ ఎంతో కొంత అబ్బుతుంది. ఈ వేదాంతధోరణిలోనే కొంత కాలం గడిచింది. పిల్ల స్కూలుక వెళ్లిరావడం మొదలైంది. ఖర్చులు బాగా పెరిగాయి.

ధరలు పెరిగే కొద్దీ, అమ్మానాన్నల ఇబ్బంది పెరిగింది. అమ్మకి ఒంట్లో బాలేదని పెద్దడాక్టర్లకు చూపించడానికి తీసుకువచ్చారు నాన్న. డాక్టర్లకి చూపించాక- "ఆపరేషన్ చెయ్యాలన్నారు. పాతిక వేలవుతుందన్నారు. ఊరికి వెళ్లి డబ్బు పోగుచేసి మళ్లీ తీసుకువస్తాను" అన్నారు నాన్న .

"ఈఊళ్లో డాక్టర్లందరూ అంతేనండీ మావగారూ డబ్బు మనుషులు. అక్కర్లేని వాటికి కూడా ఆపరేషన్లు చేస్తామంటారు. మీ ఊళ్లో డాక్టర్లే నయం. రోగుల్ని కాస్త శ్రద్ధగా చూస్తారు. అక్కడ చూపించండి. తర్వాత చూద్దాం"అన్నారా యన. నాన్న అమ్మని తీసుకుని వెళ్లిపోయారు. వాళ్లు అలావెళ్లి పోవడం నాకు బాధగాఅనిపించింది. నన్ను కనిపెంచిన వాళ్లు, నాదగ్గర ఉండి వైద్యం చేయించుకుందామని వస్తే , నేను వాళ్లకి ఏమీ సాయం చేయలేక పోతున్నానన్న బాధ నాగుండెల్ని కోసేసింది.

నాలో సహనం చచ్చింది.

"మావాళ్లని బలవంతంగా పంపించేశారు. పాపం అమ్మ ఆరోగ్యం ఏమీ బాగాలేదు. అక్కడ ఏం వైద్యం చేయించుకుంటారు?" అని అడిగాను. "కన్న వాళ్ల ఆరోగ్యం గురించి ఆలోచించడం సహజం మైత్రేయీ. వాళ్లు అంత ఖరీదైన వైద్యాన్ని ఎలా భరించగలరు?" అని అడిగారు ఆయన.

"నేను ఇన్నాళ్లు సంపాదించిన దంతా ఏం చేసుకోను? నా నెత్తినేసి కొట్టుకోనా? అమ్మ అవసరానికి పనికిరాని ఈ సంపాదన ఎందుకునాకు? అసలు నేనీ ఉద్యోగం చెయ్యగలుగుతున్నా నంటే అందుకు కారణం వాళ్లు నాకు చదువు చెప్పించడమే కదా" అని అన్నాను నేను.

"నీ సంపాదన అని మనం విడిగా ఏమీ దాచలేదు. అంతా ఖర్చయిపోయింది. అంతేగాదు. మనం ఇలా ఇష్టం వచ్చినట్లు ఖర్చు చేసేస్తే, తరువాత మన అవసరాలకి ఏం మిగులుతుంది?. పిల్ల చదువూ, పెళ్లీ లేవూ ?" అని అన్నారు.

"అదే మీ అమ్మకి అవసరం అయితే ఏం చేస్తారు?" అని అన్నాను.

"అనవసర ప్రసంగం చెయ్యకు. మా అమ్మ ఆరోగ్యంగా ఉంది. ఆవిడనలా ఉండనీ, నీశని నోరు పెట్టకు" అన్నారాయన కోపంగా. నేను ఆయనకి నచ్చని విషయం ప్రస్తావించేసరికి, ఆయన ఇన్నాళ్లూ ధరించిన శాంతి ముసుగుని తీసేశారు. మగాడిగా అధికారం గల భర్తగా అవతారం ఎత్తారు. నేను ఇన్నాళ్లు ఏం జరుగుతుందని భయపడి మాట్లాడకుండా ఉన్నానో, అదే జరిగింది. నేను అణకువ గల భార్యగా ఉన్నంతకాలం ఆయన మంచి మనిషి వేషం వేసుకున్నారు. నేను స్వేచ్ఛ కోరే స్త్రీగా మాట్లాడగానే, ఆయన అధికారం గల భర్తగా అయిపోయారు.

అంత వరకూ వచ్చాక, ఇంక ఆగలేక "నేను ఉద్యోగం చేసి సంపాదించుకున్న డబ్బు నాది. దాన్ని నా వాళ్ల కోసం ఖర్చు పెట్టుకునే హక్కు

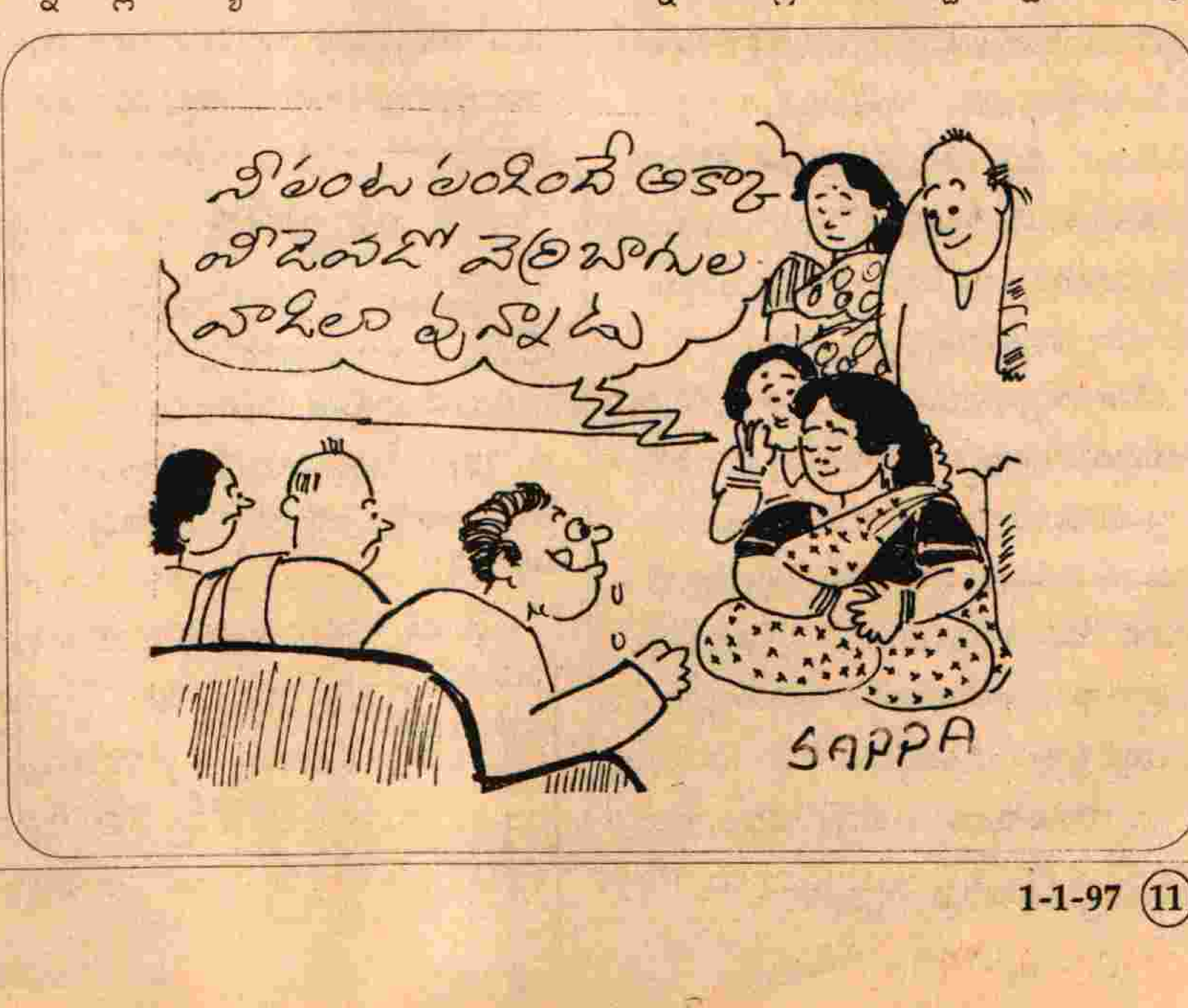

నాకు లేదా?'' అని అడిగాను.

"మైత్రేయీ, హక్కుల గురించి మాట్లాడకు! నువ్వు వాళ్లని చూసుకోవాలనుకుంటే, నువ్వు అక్కడికి వెళ్లి చూసుకో, మొగుడన్నాక వాడి మీద కాస్త గౌరవం ఏడవాలి. నాకది లేదు.అదే లేకపోతే మనం ఇంక కలిసి ఉండడం కష్టం. ఎపుడు వెళ్లాలనుకుంటే అపుడు వెళ్లిపో, ఏ ట్రైనుకి టిక్కెట్టుకావాలో చెప్పు. కొని తీసుకు వస్తా పిల్లకి టిక్కెట్టు అక్కర్లేదు'' అని రుసరుస లాడుతూ వెళ్లి పోయారు.

నేను ఇన్నాళ్లు దేని గురించి భయపడ్డానో అర్థమైంది నాకు. ఆయన మాటని కాదంటే, నన్ను అమ్మానాన్నల దగ్గరకి పిల్లని తీసుకుని వెళ్లిపొమ్మన్నారు. కాపురం నిలబెట్టుకోవాలంటే, నేను అయన మాట వినాలి.

కాపురం నిలబెట్టుకోవాలనే తాపత్రయం ఆయనకు లేదు. అవసరం నాది. నేనూ, నా పిల్ల వెళ్లిపోయినా ఆయనకు పరవాలేదు. వెళ్లిపోకుండా ఉండే బాధ్యత నాది. పిల్లభవిష్యత్తుని దృష్టిలో ఉంచుకుని నేను కాపురం వదులుకోలేను. విడాకులు పిల్లకి తండ్రిని లేకుండా చేస్తాయి. నాకు మాజంలో భర్త అండ లేకుండా చేస్తాయి. అవి అమ్మానాన్నలకి ఇష్టమైనవి కావు.

నేను కాపురం వదులుకోలేను. అంటేనేను ఆయన దగ్గర ఆయనకు ఇష్టం వచ్చినట్లు ఉండాలి. నన్ను ఆయన దగ్గర ఉంచుకోవాల్సిన అవసరం ఆయనకు లేదు. ఉండాల్సిన అవసరం నాకుంది. ఆడదిగా నేను నా భర్తకి కావాలి - వ్యక్తిత్వం ఉన్న ఒక స్త్రీగా కాదు. నా సంపాదన కావాలి ఆయనకు అది నా వాళ్లకు దక్కకూడదు.

ఇది నా ఒక్కదాని సమస్యా కాదు. చాలా మంది ఉన్నారు. చిన్నవీ, పెద్దవీ ఉద్యోగాలు చేస్తూ, ఇంటా బయటా శ్రమపడుతూ, తమ సంపాదనల మీద తమకే అధికారం లేని వాళ్లు.

ఇంత శ్రమ పడుతూ నేనెందుకు ఉద్యోగం చెయ్యాలా అని ఆలోచించాను. నేనే కాదు, నాలాంటి చాలా మంది ఆడవాళ్లు నాలాగా కష్టపడుతూ, సంసారాలు గడవడానికి ఉద్యోగాలు చెయ్యక తప్పడం లేదు. అయితే నేను ఉద్యోగం చెయ్యడానికి అంతకన్న బలమైన కారణం ఒకటుంది.

రెండు మూడు తరాల ముందు ఉద్యోగాలే కాదు, చదువులు కూడా లేవు ఆడవాళ్లకి. చదువుకోవాలనుకున్న అమ్మాయిలు ఎన్నో సమస్యలని ఎదుర్కొని, చదువుకున్నారు. అలా ఒకటి రెండు తరాల స్త్రీల శ్రమ ఫలితంగా, ఆడవాళ్లకి చదువుకునే మార్గం ఏర్పడింది. స్త్రీకి విద్య అవసరం అన్న గుర్తింపు వచ్చింది. ఆడవాళ్లు చదువుకోగలుగుతున్నారు. తల్లితండ్రులు అంతకు ముందు ఆడపిల్లలకి చదువు చెప్పించడం వృథా అనుకునేవారు. ఇప్పుడు ఆ పరిస్థితి చాలా వరకు మారింది, ఇంకా మారుతుంది.

ఉద్యోగాలూ అంతే. ఇప్పుడు ఉద్యోగం చేస్తున్న స్త్రీలు కష్టపడుతున్నారు. కొన్ని తరాలుగా తమలో పెరిగిన గుణాలని, పురుషులైనా, స్త్రీలైనా ఒక్కసారిగా వదిలించేసుకోలేరు. వాటిని వదిలించుకుందుకు కొంత కాలం పడుతుంది.

మగవాళ్లందరూ చెడ్డవాళ్లు కాదు. వాళ్లకి స్త్రీలు శత్రువులు కారు. తల్లిదండ్రులు ఆడపిల్లలని మగపిల్లలతో సమంగా చూడడం నేర్చుకుంటున్నట్లు, మగాళ్లు భార్యలని తమతో సమంగా చూసుకోడం నేర్చుకుంటారు. కొన్ని తరాలుగా ఆధిపత్యం అనుభవించిన మగజాతి దాన్ని ఒక్కసారిగా వదిలేసుకోలేదు. అలాగే స్త్రీలూ బానిస భావాన్ని అంత తొందరగా వదిలించుకోలేరు.

చాలా మంది స్త్రీలు ఉద్యోగం చేస్తోంటే, తరవాత తరానికి ఉద్యోగం చెయ్యడం సామాన్యమైన విషయం అవుతుంది. అప్పుడు భార్యాభర్తలు సమానమైన బాధ్యతలు స్వీకరించ గలుగుతారు.

ఈ మార్పు వస్తోంది. ఈ తరం ఆడవాళ్లలో చాలా మంది కష్టపడుతూ, భర్త సహకారం లేకుండా, ఆర్థిక స్వతంత్రం పొందకుండా ఉద్యోగాలు చేస్తున్నారు. తరవాత తరం వాళ్లకి ఈ కష్టం కొంత తగ్గుతుంది. ఇంకో రెండు మూడు తరాలకి ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం వస్తుంది. అప్పుడు సమానత దానంతట అదే వస్తుంది.

ఏ ఉద్యమంలోనైనా కొందరు కష్టపడాలి. నష్టపోవాలి. ఇప్పుడు నాలాంటి వాళ్లం ఆ కష్టం పడుతున్నాం. ఎంత కష్టమైనా నేను ఈ ఉద్యోగం మానను. విడాకులు తీసుకోను. కొన్ని అసమానతలు ఉన్నాయని కుటుంబ వ్యవస్థని కూలదోసుకుంటూ, విశృంఖలత్వం, విచ్చలవిడితనం విజృంభిస్తాయి. అది ఎవ్వరికీ మంచిది కాదు.

నాకీ కష్టం తప్పదు. ఇలా రెండు మూడు తరాల స్త్రీలు నాలా కష్టపడితే, ముందు తరాల స్త్రీలు హాయిగా ఉండగలుగుతారు.

ముందు తరాల స్త్రీలు తమ భర్తలతో సమంగా స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాలు అనుభవించ గలుగుతారని తలచుకుంటే నాకెంతో ఆనందంగా ఉంది.

నా మనవరాలో, మునిమనవరాలో సుఖపడ్డం కోసం, నేను సమిధను అవుతున్నందుకు నాకెంతో గర్వంగా ఉంది! ●

అడ్డుగోడ

"నాలాంటి పేదవాడికి ప్రేమించడం, ప్రేయసి ఉండడం అనేవి చాలా కష్టం'' చెప్పాడు నిట్టూరుస్తూ సుబ్బారావు.

"ఏం. ప్రేమించడానికి పేదరికం అడ్డొస్తుందా?'' అడిగాడు సత్యకుమార్ తెలియక.

"ప్రేమకి పేదరికం అడ్డురాదు... కాని, ప్రేయసిని భరించడానికి డబ్బు చాలా అవసరం కదా!''

లకనం మూర్తి, కాకినాడ